

MAGYAR KURIR

. A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indult Bétsből, Pénteken, November 26-dik napján, 1813-dik esztendőben.

Német Birodalom.

A' *Dresdai Capitulatio* nem erősítetett - meg a' szövetséges nagy armáda' fő hadi szállásán, a' mely történet felől ilyen hivatal szerént való tudósítás tétetett közönségesse *Frankfurtban* Novemb. 17-dikén: —

„Miközben *Napoleon* Császár a' maga armádájával a' *Lipsiai* vidékekre vissza jött, *Dresdában* hagyta vala a' Marschal *St. Cyr* armádáját, azért, hogy ezt a' megerősített várost és az Albist mind addig megoltalmazza, valameddig a' következő ütközet, melynek szerentsés kimeneteléhez *Napoleon* Császár a' *Frantzia* armádjára nézve bizonyosan számot tartani látszott, néki az Albishoz való visszatérést meg fogná engedni. —

„Ezen ütközet' elvesztésének elkerülhetetlenül maga után kellett *Dresdának* elesését vonni. Ennek siettetésére szükségesnek lenni ítélte a' fő vezér *H. Schwarzenberg*, azt, hogy a' *Dresdánál* hátra hagyatott *Orosz* Generális *Tolstoy* vezérlése alatt lévő seregeket megerősítse, melyre nézve a' *Lovasság* Generálissa Gróf *Klenau* vezérlése alatt lévő szakasz-armádát küldötte - el, a' mely oda már Oktob. 20-dikán útnak indult vala. —

„Marschal *St. Cyr* azonközben seregeinek nagyobb részével kiűtött vala Dres-

dából az *Albis* bal partjára: hanem Gróf *Klenau* a' Gróf *Tolstoy* seregeivel egyesülvén, őtet oda vissza kergette és beszorította. —

„Marschal *St. Cyr* érzette a' maga armádájának veszedelmes állapotját, a' melyre nézve Nov. 6-dikán egy kiűtést tett Cs. K. Feldmarschal-Lieutenant *Hertzog Wied-Runkel* ellen, a' ki a' várost az *Albis* job partján bezárva tartotta. Az ellenség' célzása a' volt, hogy *Torgau* felé által rontson, és *Dresdát*, mint megoltalmazhatatlan várost oda hagyja. A' *Hertzog Wied-Runkel* vezérlése alatt lévő seregeknek vis téz ellentállása, *Dresdába* vissza menni kénszerítette az ellenséget. —

„Az ellenség kétségbe eső állapotban vala. Sem elesége sem munitziója nem lévén, kéntelennek lenni szemlélte magát arra, hogy minden fölünk való felkérgetetés nélkül Gróf *Klenau*nak *Capitulatio*-ról való ajánlást tegyen. —

„Marschal *St. Cyr* a' maga jelentésében önként hadi fogságra ajánlotta a' vezérlése alatt lévő armádát, oly feltétel alatt, hogy az *Frantzia* országba vissza térhessen, 's 6 hónap múlva a' szövetséges seregek ellen ismét hadakozhasson. —

„Gróf *Klenau* olyan megjegyzést küldött írásban a' *Frantzia* Marschalhoz, hogy néki az ellenségre nézve ilyen kedvező *Capitulatio*nak elfogadására nem volna ha-

talma, sőt attól kellene félnie, hogy azért számadásra fogva vonattatni. —

„Marschal *St. Cyr* azonközben tsak ugyan el nem tartóztatta ez a' nyilatkozatás attól, hogy a' *Capitulátzióra* nézve újabb ajánlást tegyen, a' mellyről ő, mint tapasztalt Generális, feltehető, hogy azt a' fő vezér Hertzeg Schwartzenberg nem fogja megerősíteni. Ezen *Capitulátzió* szerént megengedettett az-örző seregnek, hogy oly feltétel alatt, hogy hat hónapokig a' szövetséges seregek ellen nem tsatázik, Frantzia országba vissza mehessen, oda hat tsapatokban vissza indulhasson, és Nov. 12-dikétől fogva 17-dikéig Dresdából kimenyen. —

„Tsak az a' kívánság, hogy a' várost megkímélhesse, és a' vezérlése alatt lévő seregeket más új munkára fordíthassa, vette Gen. Gróf *Klenaut* egy oly *Capitulátzió* aláírására, a' melly a' fő vezértől eleibe adatott parantsolatokkal ily nyilvánságosan ellenkezett. —

„A' fő vezér Feldmarschal tehát magát abba kedvetlen állapotba helyeztetve lenni szemlélte, hogy a' Lovasság Generálissa Gróf *Klenau* magaviseletét helybe ne hagyhassa, s' ezt a' *Capitulátzió*t meg ne erősíthesse. Melyre nézve Fegyvertörmester Marquis *Chasteler* parantsolatot kapott, hogy ezen dolgot Marschal *St. Cyr* nek adja tudtára, és az ellenséges ármádát *Dresdának* és minden kivétel nélkül mind azoknak az oltalomeszközöknek birtokába tegye vissza, mellyeknek birtokában az, a' *Capitulátzió*nak aláírása előtt volt. —

„Az *Erfurtban* lévő Frantzia örző sereg által tetetett *Capitulatio* oránt való feltételeket Pruszszus Generális *Kleist* vissza vetette: hanem a' fegyvernyúgvás, mely az ott őrizeten lévő ellenséges seregeknek Nov. 7-dikéig engedtetett vala, ezen hónapnak 20-dikáig kiterjeszetett. —

„A' *Berlinből* éppen most *Frankfurtba* érkezett tudósítások szerént, a' *Stettini*

örző sereg *capitulált* és hadi fogságra adta magát.“

Marschal *Blücher* Nov. 15-dikén, s' a' *Württembergi Király* 19-dikén *Frankfurtba* érkeztek: a' *Würtzburgi Nagy Hertzeg Ferdinand* ő *Austriai fő Hertzegsége* pedig 18-dikban vissza indult onnét a' maga *Statusaiba*. — Ugyantsak Nov. 15-dikén nagy *audientzia* volt ő *Austriai Cs. K. Felségénel*. — Az a' *Pruszsziai Bátor Stein* is *Frankfurtban* volt néhány napoktól fogva, a' kire a' *Szakszóniai Királyi Statusoknak* kormányozása bizattatott volt azolta, hogy a' *Pruszszus* és *Orosz seregek* az *Albis* job partján *Dresdájig* előnyomultak. — A' mi egyeberánt a' *Franfurti környülállásokat* illeti, ott ugyan most a' sok *kvártélyosok* és *szüntelenül által menő seregeknek* zibongása miatt a' kereskedésbéli és egyéb foglalatosságok nagyon fel akadtak: de reménlettek, hogy nem soká szerentesebb állapot fog elérkülni.

Bremából Oktob. 20-dikán: — „*Bremát* és *Iwerden* eltározás nélkül birják a' Gen. *Tettenborn* seregei. Egy *Frantzia tsapat Rothenburg*, egy más pedig *Niemburg* felől erre fele kezdettek vala nyomlúni, hogy *Bremát* vissza vegyék. Az első, *Kozákokkal* találkozáu, azonnal vissza tért; a' másik pedig nem tsak vissza tért, hanem *Niemburgot* is oda hagyta s' a' háta megett a' *Wésereu* lévő *hidat* elrontotta. — A' *Brémai* ifjakhoz egy velős *proklamatziót* intézett Gen. *Tettenborn*, a' melly által *fegyverfogásra* s' a' *Hansa* zászlója alatt való *összgyülekezésre* buzdítja őket.

Bremából Nov. 6-dikán; Tegnap közönséges módon kihirdetteté Gen. *Tettenborn* a' *Frantzia* tiszti karoknak végső el-törölttetéseket, s' a' mi régi *Constitutziónknak* meghatározott módon való *visztaállítatását*. Így tehát *Bréma* is vissza

lép abba a' Szövetségbe, melynek tagja lenni talán nagyobb szerentse most, mint valaha volt. Mi némű kereskedés és boldogság' mezeje nyílt-ki régi szabadságuunknak helyre állíttatása által szemeink előtt! Mi háládatos szívvel érezzük Sándor Császárnak és Szövetségeseinek jótéteményeiket; áldani fogják őket a' mi ő-áttalok boldogítottatott késő unokáink. Már ismét mozogni kezdett közöttünk a' szunnyadozó életerő. Jószívvél részesülni fogunk a' verekedésben, hogy annál méltóbbak legyünk a' köz jóban való részesülésre."

Casselből Nov. 12-dikén: — „E' hónap 9-dikén ide érkezett Gróf Bülow; 10-dikben tovább folytatta útját Frankfurt felé. Vártuk ezen napokban a' Választó Fejedelmet is; hatvan ifjú leánkák gyülekeztek vala össze, hogy virágot hintezzenek el előtte; reggeltől fogva egész estvig durrogott az örvendező lövöldözés. Hanem Frankfurtba menven előbb ő Hertzegsége, még nem érkezett - meg hozzánk. Nállunk az elenyészett pompás hintók helyett, mint valami ígéző páltzó' tsattanásra egyszerre a' colonialis és mindenféle kereskedő portékával terhelt szekerek jelentek - meg útzaínkon."

Göttingából így írnak a' Svétziai Koronaörökös Princznek oda való bemeneteléről: —

„A' történetek' folyamattya a' Múzsáknak ezen szent lakhelyeken is elvoná néhány napokig az elméket a' tudományoktól. Oktob. 29-dikén Kozákok érkeztek ide, 's a' következett napon délután a' Westphaliai Királyságnak minden czimerei közönséges örvendezéssel letépettetvén, Anglus czímerek tétettek-fel, melly után a' tanuló Dúákok az úttzákon seregenként járván, az Anglus czímereknel és az olyan Professoroknak 's Tisztviselőknak házaik előtt, a' kiket inkább szeretnek, *vívátot* kiáltottak 's minden felé ezt az Angliai éneket barsogtatták: *God save the King!* A' Svétziai Koronaörökös Oktob. 31-dikén

délutánni 5 órakor jött-bé lóháton a' *Geismarti* kapun, a' hol győzedelmi kapú volt tiszteletére felállíttatva. Előbb Svétziai lovasok, gyalogok és ágyúzók jöttek-bé; az utolsókkal néhány Congrew-rakétás szekerek is voltak. A' Princz ágyúdurrogással, harangozással, és nagy vívát kiáltással fogadtatott. Az előkelőbb lakosok' leányai virágokat hinteztek-el előtte a' Préfektus háza előtt. A' Professorok között, kik tiszteletére mentek vala, néhányakkal nyájasan beszélgetett ő Kir. Hertzegsége; leg tovább pedig *Blumenbach* és *Villers* nevével. Estvére meg volt világosítva a' város, és a' Deákok hosszú sort formálván, muzsikával és fáklyákkal a' Princz szálása' eleibe mentek, 's néki *vívátot* kiáltottak, a' ki kedvesen fogadta az ő tisztelettételeket. A' Svétziai tisztok' vélekedését fellyül haladta a' *Göttingai* Deákok' sokasága. Nov. 2-dikén bál volt, mellyen a' Princz is megjelent. Nov. 3-dikán a' *Blumenbach* koponyagyűjteményének és a' könyves háznak megszemlélgetésével töltötte idejét ő Kir. Hertzegsége; 4-dikben tovább indult Göttingából, hasonló ágyúzás, harangozás, és vívát kiáltozás közben. A' sok kvártélyosok miatt, minthogy még az Auditoriumok is tele voltak katonasággal, a' tanítások Nov. 4-dikeig nem folyhattak, hanem azolta ismét rendesen folynak. A' Deákok közül sokan beállottak ezen alkalmatossággal, némelyek a' Pruszzsiai Landwéhr, némelyek pedig a' Svétziai testőrök közé. Az utolsókká váló béállásra meg is hívatattak vala különösen; egy magános Batalion fog a' magokat jelentő Deákokból formáltatui.

Magdeburgból heves kiütést tettek a' Frantziák 6000 emberekkel Nov. 8-dikán: hanem a' *Bennigsen* armádájának a' Gen. *Dektorow* és *Czebatow* alatt lévő tsapatjai éppen akkor útván által azon vi-

déken, azonnal vissza verték az ellenséget a' *Magdeburgi* ágyuk alá. Csak a' holtakból és sebesekből álló vesztese az ellenségnek 1600 emberekre telt. Legnagyobb szerentsége a' szövetséges seregeknek abban állott, hogy a' *Sönebecki* sófőzőnél lévő sok sót és a' sófőzéshez kívántató fát, melyeket az ellenség mind a' vízbe hányni iparkodott, annak kezéből megmentették. Valami 1000 emberekből álló ellenséges csapat *Magdeburgtól* elvágattatván, minden felé tévelyeg, de nem könnyen menekedhetik meg az elfogattatástól.

Frantzia Birodalom.

A' Párisi *Monitör* e'képpen írt Nov. 10-dikén: — Régens Császárné és Királyné 6 Felségehez ilyen tudósítások küldetettek el az ármádától November 7-dikén:

„A' *Tarenti* Hertzeg (*Magdonald*) *Koloniában* volt, a' hol egy ármádát organizál a' Rénusnak oltalmazására. —

„A' *Ragúzai* Hertzeg (*Marmont*) *Moguntziában* állott. —

„A' *Bellunói* Hertzeg (*Victor*) *Strasburgban* volt. —

„Hertzeg *Valmy* (*Kellermann*) elment volt *Metzbe* minden tartalék seregek' vezérlésére. —

„Gróf *Bertrand* a' 4 gyalog és 1 lovas Osztályokból álló negyedik ármádával, a' melly 40,000 emberekből áll, a' *Casselen* (a' *Moguntziával* által ellenben lévő hid fedező sántzokon) túl táborozó ármádát vezérelte. Az 6 fő hadi szállása volt *Hochheimban*. Túl *Casselen* az egy óra távolságra lévő halmokon új sántzoknak tsinálásában foglalatoskodtak az 6 seregő; már sok töltések tsikkelletességre is vitettek. (Mi történt két nappal ezen *Frantzia* tudósítás után, úgy mint Nov. 9-dikén a' Gróf *Bertrand* ármádájával valamint *Hochheim* nál így szintén az itt említett új sántzoknál is, megirtuk a' közéleti Magyar Kurirban.) —

„A' több ármádák mind áltól jöttek vala a' *Rénus* bal partjaira. —

„Császár 6 Felsége 7-dikben subscribálta, hogy az ármáda ismét organizáltassék, és minden kitétetve lévő vidékek seregekkel rakattassanak meg. —

„A' Gróf *Bertrand* szélső tsapatjai még eddig semmi ellenséges gyalogságot nem láttak, hanem csak könnyű lovasságot (t. i. *Kozákot*, *Huszárt*, *Baskirt*, 's a' többi). —

„A' *Rénus* partján lévő minden erősegeink leg nagyobb szorgalmatossággal rakattattak mindenféle készülétekkel, ágyúval, munitziával, eleséggel. —

„A' nemzeti új testörző seregek minden felől gyűltek össze a' várakba, hogy azokat oltalmazván, a' reguláris seregek azokból a' tsatázó mezőkre mehessenek. —

„Generális *Dulaucy* már organizálta a' testörző sereg' 200 ágyukból álló *batteriáit*. Gen. *Sorbier* 100, rész szerént gyalog, rész szerént lovas *batteriáknak* organizálásokban, 's azon lovasoknak öszszeszerkeztetésekben foglalatoskodott, mellyeknek dolgában az *artilériának* fogyatkozása volt.“

Ugyantsak ez a' *Monitör* Nov. 10-dikén írta, hogy *Napoleon* Császár 9-dikben délutáni 5 órakor megérkezett *St. Cloudba*. *Moguntziából* 7-ikben éjjeli 1 órakor indult el. — (A' *Journal de l'Empir* ugyanaz nap írta, hogy a' maga fő városába érkezett meg a' Császár; a' *Gazette de France* pedig, hogy azon este ágyuk' dörgése által adatott tudtára a' Párisi lakosoknak a' Császár' vissza' érkezése).

A' *Journal de Paris* ezeket írta ugyan azon napon: — „Ma 5 órakor ágyuk' dörgése adta hírvül 6 Felségének a' Császárnak és Királynak *St. Cloudba* lett megérkezését. Ma gyűlést tartott a' *Senatus* a' Fő *Cancellarius* előlülése alatt. Régens Császárné és Királyné 6 Felsége a' múlt vasárnap (7-dikben) ismét hat első rangú *Frantzia* városok' követségeiknek adott *audiéncziát*, a' kik az 6 *Magistratusaiknak* nevekben a' magok

hűséges indulatokról és háládatosságokról való jelentéseket nyújtottak - által Császárné ő Felségének. Ezen hat városoknak neveik, *Antwerpen, Britszszel, Gand, Nantes, Rennes, és Kolonia.* — (Ilyen jelentéseket egy időtől fogva folytában küldöznek a' Frantzia birodalombeli úgy nevezett *Jó* (vagy előkelőbb) városok a' Császárnéhez. Páris Kezdette - el, és azolta egymás után követték ötet a' többek).

Helvétzia.

A' *Tessini* Kanton' Országlöszéke örvendezéssel való jelentést küldött azért minden Kantonok' Országlöszékeikhez, hogy az Olasz Vice - Király' seregei, a' mellyek három esztendőktől fogva a' nevezett Kanton' vidékeit az Országlöszékek minden protestálásai mellett is elfoglalva tartották, onnét közelébről minden oda hozott Vámosaikkal egyetemben eltakarodtak légyen, 's az olta ott a' kereskedésbeli régi szabadság ismét vissza állott.

A' Nápolyi Király olyan sebességgel folytatta Helvétzián által útját Olasz ország felé, hogy *Veovay* városában úti szekereiből sem szállott - ki, míg a' posta lovakat megváltoztatták. Tsak egy Adjutáns volt velle; a' több kísérői a' következett éjjel érkeztek - meg.

Zürchbe minden felől öszszegyűltek az ország' Deputátusai a' diétára. Az idegen Hatalmasságoknak Helvétziában lévő Követeik közzől tsak a' Frantzia Minister jevent meg *Zürchben*, azért, hogy mivel ezekkel a' Diétákon semmi nyilatkozatásokat nem szokott közölnetni az Országgyűlés, tehát meg sem hívattatnak oda. — A' Rénsi volt szövetség' volt Primásza is *Zürchben* van most, *Constantzból* jöven odá, a' hova *Frankfurthól* vette vala a' szövetségeseknek közelgetések előtt útját.

A' most Helvétziában tartózkodó nevezetes emberek között említik a' Rénsi Szövetség' Primásán kívül, az *Isenburgi*

Hertzeget, a' ki *Frantzia* szolgálatban volt 's meg eddig, mint amaz, úgy ez sem nyilatkozattatta - ki magát a' Rénsi Szövetség ellen, 's a' *Konstantinus* Orosz Nagy *Hertzeg'* magánosságban élő feleségét. Az *Isenburgi Hertzeg* *Basiliában*, a' Nagy *Hertzegné* pedig *Berna* mellett egy falusi kastélyban tartózkodnak.

Az Olasz országú Cs. K. Nagy armádától ilyen hivatal szerint való tudósítások érkeztek: —

„Noha az ellenség, Cs. Kir. Feldmarschal - Laitinant *Marquis Somarivát* azon verekedésekben, mellyek az *Etsch* völgyén Nov. 9-dikétől fogva, 12-dikéig történtek, eleinten *Alla* megé viszsza jönni kényszerítette vala, tsakugyan arra vették a' fő vezér Fegyvertármester *Báró Hiller* által a' *Saganu* völgyén tett sebes marschok az ellenséget, hogy mihelyest a' mi *Caldieron* túl *St. Martinohoz* érkezett szélső vgyázóinkat megszemlélte, magát azonnal visszavonnyá, 's mind azokat a' helyeket, a' hol *Marquis Somariva* a' hátrálás előtt állott, ennek innét által engedje. Egy elleaséges tisztnek erősítése szerint, itt maga vezérkedett a' Vice - Király, a' ki nek *Osztályos Generális Grenier* egy új sereggel jött segítségire, de veszedelmes sebet kapott. Hasonlóképpen jártak még egy más ellenséges *Generális*on kívül, számos tisztnek a' Vice - Király mellett. —

„Nov. 15-dikén ismét heves verekedés volt *Caldiero* mellett; az ellenség sokkal nagyobb erővel réá ütött ezen tanyánkra, 's mind újabb meg újabb seregeket hozván elő a' tsatározó mezőre, a' miénk' segítsége pedig tsak 16-dikban érkezhetvén - el, tehát a' mi tsapatunk az elcibe adatott parantsolat szerint *Caldierótól* *Villa Nouvához* jött. Itt még azon este próbát tett az ellenség, hogy a' hidat elfoglalhassa: hanem ügyűzőinknak jó tüzelések

's egyéb seregeinknek vitézségek, minden próbatételeit semmivé tette. Az ellenség' vesztése itt igen nagy volt: ellemben a' miénk sem volt kevés. F. M. Laitinant Báró *Merville* 's Obristlajtinant *Chimani* gyenge, Májor *Maretich* pedig terhes sebeket kaptak. Májor Gr. *Bánffy* a' Károly Fő Hertzeg Uhlánus Regementjénél meg halt a' ditsősség mezején. —

November 16-dikán, mint tartalék, a' *Monte Batio* hegyre helyezettettek állásba a' *Benyovszky* Regementjének 3, és a' *Deutschmeisterének* 4 Batalionjai, a' melly környülállás arra indította az ellenséget, hogy magát az ő *Caldierói* tanyájába visszavonja, a' hol őtet fegyvertármester Gróf *Hiller* a' következett napon a' maga megérkezett segítségével megtámadni, 's őtet az *Etsch* bal partjáról egészen elkergetni szándékozott. —

B é t s.

A' *Bétsi* Német újságban jött ki Erdélyből, hogy néhány halálos történetek, mellyek a' múlt Oktoberben *Brassónak* egyik külső városában 's egy *Turkes* nevű közel lévő faluban előfordultak, ijedséget okoztak a' lakosok között, az eránt, hogy talám a' szomszéd Oláh országban uralkodó döghalál jött volna által a' határon: melyre nézve az Ország' fő Kormányozó Széke a' Katonai Fő Tisztséggel való egyetértéssel, a' közönség' megnyugtására haladék nélkül megtett minden az eránt való szükséges intézeteket, hogy a' katonai segedelem által a' félelmes vidékekkel való minden közösülésnek útjai ketté vágattatván, a' Provincialis Commis-

sarius Gróf *Haller Gábor* úr ő Excellenziája' kormányozása alatt egy egészségre ügyelő Biztosság küldetessék - el *Brassó* vidékeire, valamint a' kiütött betegség' eredetének és természetének kitanólasára, úgy szintén a' megtéetett előrevaló vigyázásbéli rendeléseknek leg szorosabb fenntartásokra, 's a' még szükségeseknek taláthatatónak ott helyben való megtéetésekre, mellyhezképpest egész bizodalommal reménleni lehet, hogy minden további félelem elháríthatódik. A' vigyázás egyzersmind az egész határ szélel megkeményített, az egészségre ügyelő tisztviselők leg szorosabb felelet alá tétettek, 's a' katonai vigyázó linea, vagy kordon, a' provinciális katonaság is oda fordítatván, jól megerősítetett.

A' *Frankfurtból* érkezett leg újabb tudósítások szerént, Gróf *Wrede*, a' ki *Hannaunál* igen terhes sebet kapott vala, már annyira meggyógyult, hogy nem csak *Frankfurtba* vehette útját veszedelem nélkül, hanem az egyesült Bavarus és Austriai seregek' vezérlését is nem soká ismét által fogja venni. Ezen seregeknek egy része most a' *Kélli* erősségeket tartja bezárva. A' Pruszszus Marschal *Blücher* fő hadi szállása 19-dikben *Höchstben* volt.

A' mit a' 42-dik számú M. Kurir' 236-dik lapján *Düsseldorfból* irtunk, nem egészen érthető; a' dolog ez: hogy ott Nov. 7-dikén kezdettek vissza menni a' Frantzia seregek a' Rénus' tulsó vidékeire, 's a' Szöretségesek 12-dikben mentek be *Düsseldorfba*.

Nov. 24-dikén adtak 100 Forint Conventziós pénzért 169 $\frac{1}{4}$ f. tot Váltótzedulában; Egy Császár aranyért 7 f. tot 59 $\frac{1}{2}$ krt.

Irta Pántrél Dániel.